

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „2. pilíř Společné zemědělské politiky: perspektivy úpravy politiky rozvoje venkovských oblastí (Reakce na konferenci v Salcburku)“

(2004/C 302/13)

29. ledna 2004 se Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s článkem 29, odstavec 2 svého Jednacího řádu rozhodl vypracovat iniciativní stanovisko k následujícímu tématu: „2. pilíř SZP: perspektivy úpravy politiky rozvoje venkovských oblastí (Reakce na konferenci v Salcburku)“.

Přípravou této práce Výboru byla pověřena odborná sekce „Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí“.

Evropská komise oznámila ve svém dopise z 3. května 2004 adresovaném EHSV prostřednictvím pana Silvy Rodrigueze, GR Zemědělství, že si přeje znát co nejdříve stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k této věci. Vzhledem k naléhavosti prací Evropský hospodářský a sociální výbor na svém 410. plenárním zasedání ve dnech 30. června a 1. července 2004 (zasedání dne 30. června 2004) stanovil jako generálního zpravodaje pana Gilberta BROSE (a přijal toto stanovisko počtem 127 hlasů pro a 9 členů se zdrželo hlasování).

1. Úvod

1.1 V listopadu 2003 zorganizovala Komise konferenci v Salcburku o budoucnosti komunitární politiky rozvoje venkova po rozšíření Evropské unie. V duchu konference v Corku, která se vyslovila pro „živoucí venkovské prostředí“⁽¹⁾, se na této konferenci podařilo:

- shromáždit hlavní aktéry zapojené do vypracování a realizace politiky rozvoje venkova;
- navrhnout ve své deklaraci hlavní politické orientace aktérů rozvoje venkova;
- upřesnit osy, které se týkají příspěví „fondu pro venkov“ ještě před zprávou o rozpočtu k finančním perspektivám na léta 2007–2013.

Proto Výbor navrhuje, aby se úvaha o úpravách politiky rozvoje venkovských oblastí na období 2007–2013 opírala o závěry této konference.

1.2 Výbor konstatoval, že rozšíření Evropské unie s sebou přineslo větší rozmanitost venkovských oblastí, ale zejména postavilo do popředí sociální otázku a zaměstnanost v nových členských státech. Proto se Výbor domnívá, že je důležité zajistit logické skloubení a propojení mezi regionální politikou a druhým pilířem SZP.

1.3 Komise zveřejnila dva dokumenty o finančních perspektivách na nové programové období⁽²⁾ a 3. zprávu o Soudržnosti⁽³⁾. Z těchto dokumentů vyplývá, že regionální politika plně zapracovává lisabonskou strategii, která podporuje konkurenceschopnou ekonomiku a znalosti a budoucí politika

rozvoje venkova je obsažena v rubrice nazvané „Trvale udržitelné hospodaření a ochrana přírodních zdrojů“, která se odvolává na strategii trvale udržitelného rozvoje. Tato rubrika také obsahuje 1. pilíř SZP a programy Společenství v oblasti ochrany životního prostředí.

1.4 Závěry z vrcholného evropského setkání v GÖTEBORGU ve dnech 15. a 16. června 2001⁽⁴⁾ umožnily přijmout evropskou strategii trvale udržitelného rozvoje, v níž se uvádí, že cílem Společné zemědělské politiky „... by mělo být mimo jiné přispívat k trvale udržitelnému rozvoji a více podporovat zdravé a vysoce kvalitní produkty, ekologicky životaschopné výrobní metody...“⁽⁵⁾.

1.5 Závěry Rady „Zemědělství a rybolov“ z Lucemburku z června 2003 potvrzují posílení 2. pilíře SZP s cílem „... podporovat životní prostředí, kvalitu a komfort zvířat a pomáhat zemědělcům, aby se přizpůsobili evropským výrobním normám, které vstoupí v platnost v roce 2005⁽⁶⁾“. Z tohoto důvodu má toto iniciativní stanovisko analyzovat a prohloubit úvahu o 3 akčních osách, které byly stanoveny v Salcburku: konkurenceschopné zemědělství, ochrana životního prostředí a příspěví k ekonomické a sociální soudržnosti ve venkovských oblastech.

1.6 Aktéři rozvoje venkova také v závěrečné salcburské deklaraci zdůraznili, že je nutné a neodkladně zjednodušit komunitární politiku rozvoje venkova. Toto zjednodušení by mělo zároveň poskytnout partnerstvím v programech větší odpovědnost při stanovení a realizaci celkové strategie.

⁽¹⁾ Evropská konference o rozvoji venkova, Cork (Irsko), od 7. do 9. listopadu 1996 na:

http://www.europa.eu.int/comm/agriculture/rur/cork_fr.htm.

⁽²⁾ COM(2004)101.

⁽³⁾ COM(2004)107.

⁽⁴⁾ Evropská rada v Göteborgu, 15.-16. červen 2001, na:

http://europa.eu.int/comm/gothenburg_council/sustainable_fr.htm.

⁽⁵⁾ Závěry předsednictví, Evropská rada v Göteborgu, 15. a 16. června 2001, bod 31 dokument č.: 200/1/01.

⁽⁶⁾ 2 516. zasedání Rady „ZEMĚDĚLSTVÍ A RYBOLOV“ - Lucemburk, 11., 12., 17., 18., 19., 25. a 26. června 2003; 10272/03 (Tisk 164), strana 7, bod 3.

1.7 V rámci tohoto iniciativního stanoviska chce tedy Výbor prověřit konzistentnost mezi budoucí regionální politikou a budoucí politikou rozvoje venkova, aby se omezil počet „šedých míst“, chce prohloubit návrh tří budoucích os, z nichž se skládá politika rozvoje venkova, a zaměřit se na administrativní zjednodušení.

A. KOMPLEMENTARITA MEZI POLITIKOU REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A ROZVOJE VENKOVA

2. Regionální politika: od principu ekonomické a sociální soudržnosti k principu územní solidarity

2.1 Přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986 urychlilo integrační proces ekonomik členských států. Přesto různá úroveň rozvoje regionů na území Evropské unie a jejich porovnání položilo počátky skutečné politiky soudržnosti, která má vytvořit pro země jižní Evropy a znevýhodněné oblasti určitou protiváhu omezením daným jednotným trhem. Poté Maastrichtská smlouva o Evropské unii, která vstoupila v platnost v roce 1993, dala hospodářské a sociální politice soudržnosti institucionální podobu.

2.2 Zároveň rozvoj ekonomických vztahů Unie a postupné otevírání vnitřního trhu rozjitiřilo konkurenční postavení evropských regionů, které nemají stejné podmínky. V 90. letech bylo cílem strukturální politiky přinést řešení těchto hlavních úkolů:

- snížit rozdíly v úrovni rozvoje podporou pro vytváření pracovních míst ve znevýhodněných oblastech;
- kompenzovat nevýhody regionů, které nemají stejné přednosti a stejný přístup na světový trh;
- podporovat faktory, které vytvářejí bohatství ve znevýhodněných oblastech.

2.3 V duchu stávající strukturální politiky cílem reformy z roku 1999 (Agenda 2000) bylo:

- zvýšit přesun finančních prostředků z „nejlépe vybavených“ regionů do regionů s pomalým růstem (snížení počtu cílů a 75 % prostředků věnovaných cíli 1),
- rozvíjet ekonomické vazby mezi těmito regiony (Interreg III),

- podporovat integraci méně rozvinutých regionů do jednotného trhu pomocí Kohezního fondu.

2.4 Deklarace ministrů Evropské unie pověřených územním plánováním (Postdam, 10.-11. května 1999⁽¹⁾) a závěry Rady z Göteborgu (červen 2001) k definici evropské strategie o podpoře trvale udržitelného rozvoje zdůrazňují nutnost územní soudržnosti pro rovnovážný a trvalý rozvoj území Evropské unie. Naposled to byl Konvent, který v duchu tohoto vývoje navrhl ve svém článku 3 návrhu evropské ústavy začlenit územní soudržnost mezi cíle Unie⁽²⁾.

2.5 Navíc nařízení č. 1260/99⁽³⁾, které přináší obecná ustanovení ke strukturálním fondům, uznává, že rozvoj vnitřního potenciálu venkovských oblastí zůstává prioritním cílem rozvoje a strukturálních úprav v oblastech zaostávajících ve vývoji.

2.6 S ohledem na vůdčí principy strukturální politiky, kterými jsou trvale udržitelný růst a rozvoj, vyzývá Výbor Komisi a Radu, aby si v rámci územní soudržnosti připomněla, že rozvoj venkovských oblastí musí zůstat jedním z prioritních cílů regionální politiky. Proto problematika vytváření pracovních míst, celoživotního vzdělávání a přístupu k novým informačním technologiím ve venkovském prostředí musí zcela najít v této politice své řešení.

3. Politika rozvoje venkova: od zelené Evropy k lucemburskému kompromisu

3.1 Změny, ke kterým došlo v zemědělství během téměř padesáti let, jsou zásadní. Tyto změny postupně určovaly vývoj zemědělských struktur politiky Společenství. V letech 1962 až 1972 zásahy Společenství spočívaly pouze v koordinaci opatření na řízení trhů, protože tyto trhy vznikaly. V letech 1972 až 1985 se objevily další dvě nové kategorie akcí: akce horizontální, jejichž realizace se týkala všech členských zemích (odborné školení, předčasný odchod do důchodu ...) a akce regionální, jejichž cílem bylo snížit přírodní strukturální znevýhodnění a podporovat celé zemědělství.

⁽¹⁾ Potsdam, květen 1999;
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/som_fr.htm.
⁽²⁾ Článek 3: Cíle Unie: 3. Unie [...] podporuje ekonomickou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy.
http://europa.eu.int/futurum/constitution/part1/title1/index_fr.htm#Article3.
⁽³⁾ Nařízení (ES) č. 1260/1999 Rady z 21. června 1999 obsahující obecná ustanovení ke strukturálním fondům; Úř. věst. L 161, 26.6.1999, s. 1–42.

3.2 Od roku 1985 do roku 1999 hledání rovnováhy mezi nutným zlepšením konkurenceschopnosti evropského zemědělství a přizpůsobením výrobního potenciálu potřebám trhu, ochraně životního prostředí a rozvoji znevýhodněných oblastí vede k tomu, že politika zemědělských struktur se stává zemědělskou částí nové strategie regionální politiky. Politika struktur kromě horizontálních akcí realizuje akce pro zachování venkovského prostoru, ochranu životního prostředí, rozvoj venkovské a turistické infrastruktury a zemědělských činností.

3.3 Na základě konference v Corku umožnila „Agenda 2000“ vytvořit integrovanou politiku rozvoje venkova prostřednictvím dvou právních nástrojů (EAGGF-záruční sekce a EAGGF- orientační sekce). Tyto nástroje vedou k lepšímu logickému propojení mezi politikou rozvoje venkova (2. pilíř SZP) a politikou trhů (1. pilíř SZP) zejména podporováním diversifikace zemědělských činností.

3.4 K tomu byl zaveden volitelný mechanismus pro přímé platby. Umožňuje finančně řešit opatření agro-environmentální, odchodu do předčasného důchodu, zalesnění nebo opatření určená znevýhodněným oblastem čerpáním podpor pro kompenzování institucionálního poklesu cen, o kterém je rozhodnuto ve společných organizacích trhů zemědělských produktů.

3.5 Nařízení č. 1257/99⁽¹⁾, které se týká rozvoje venkova s využitím fondu EAGGF, se opírá o tato zjištění:

- opatření rozvoje venkova mají financovat a doplňovat politiku trhů;
- tři doprovodná opatření ustavená reformou SZP v roce 1992 mají doplnit režim pro znevýhodněné oblasti (přírodní omezení) a oblastí, které jsou vystavené omezením z titulu životního prostředí;
- další opatření rozvoje venkova se mohou začlenit do programů integrovaného rozvoje regionů, kterých se týká cíl č. 1 a 2.

3.6 Série 22 opatření, která mohou členské státy zapracovat do svého programování rozvoje venkova, jsou v programovacím období 2000-2006⁽²⁾ rozdělaná takto: 39,2 % na zlepšení konkurenceschopnosti a přizpůsobení zemědělství, 35 % pro znevýhodněné oblasti a pro agri-environmentální opatření a 25,8 % pro přizpůsobení a rozvoj venkovských oblastí.

3.7 Reforma SZP přijatá v červnu 2003 potvrdila jeden z úkolů politiky rozvoje venkova, kterým je pomoc zemědělství

⁽¹⁾ Nařízení (ES) č. 1257/1999 Rady z 17. května 1999 o podpoře rozvoje venkova Evropským zemědělským záručním a orientačním fondem (EAGGF), které pozměňuje a zrušuje některá; Úř. věst. L 160, 26.6.1999, s. 80–102.

⁽²⁾ Fact Sheet „rozvoj venkova v Evropské unii“, - strana 9, Úřad pro publikace Evropské unie 2003.

v procesu přizpůsobení se požadavkům společnosti. Pole působnosti opatření bylo rozšířené o podporu kvality produktů, zlepšení standardů výroby (životní prostředí, komfort zvířat), zavedení Natura 2000 a posílení opatření na pomoc mladým zemědělcům, kteří začínají samostatně hospodařit.

3.8 Mechanismus modulace je dnes už v Evropě povinný. Měl by odpovídat finančnímu přesunu asi 1,2 miliardy eur během roku z politiky trhů na politiku rozvoje venkova.

3.9 Z pohledu tohoto vývoje Výbor zdůrazňuje, že SZP musí sledovat jako první cíl pomoc zemědělství, aby se dokázalo přizpůsobit strukturálnímu vývoji očekávání občanů.

3.10 Zpráva Komise o finančních perspektivách na období 2007-2013 předkládá stabilní a skromný rozpočet s tím, že vlastní zdroje Evropské unie budou ve výši 1,24 % HDP. Výbor podporuje návrh Komise a zdůrazňuje, že pokles zdrojů Společenství by byl špatným signálem v době, kdy proběhlo rozšíření Evropské unie.

3.11 Totéž platí také pro politiku rozvoje venkova. Jediným „dalším“ zdrojem pro tuto politiku by bylo použití modulace. Ta by umožnila pouze přesun mezi 1. a 2. pilířem SZP. Proto Výbor naléhavě žádá Radu a Evropský parlament, aby dohlédl na přidělení odpovídajících finančních prostředků na tuto politiku, protože jinak by ztratila svou podstatu.

3.12 Budoucí politika rozvoje venkova bude uplatňována novou Komisí, která by měla mít 25 komisařů. Řízení obou pilířů SZP různými komisaři by představovalo reálné riziko, že mezi těmito dvěma politikami dojde ke ztrátě logického propojení. Výbor zdůrazňuje, že je proti jakékoliv snaze vytvořit dvě různá generální ředitelství a proti jmenování jiných komisařů pro zemědělské otázky a jiných pro rozvoj venkova.

4. Úloha multifunkčnosti zemědělství a politiky rozvoje venkova

4.1 Výbor již připomněl ve svých předchozích stanoviscích⁽³⁾, že zemědělské trhy jsou nestabilní svou povahou a jsou silně podléhají pohybu cen. Proto mechanismy regulace nabídky a regulace trhu jsou nezbytnou podmínkou k tomu, aby zemědělská hospodářství mohla vyhovět podmínkám trvale udržitelné zemědělské produkce. Výbor zdůrazňuje, že udržení politiky pro regulaci trhu zemědělských produktů přispívá také k úspěchu politiky rozvoje venkovských oblastí.

⁽³⁾ „Politika s cílem konsolidovat evropský zemědělský model“, CES 953/99, Úř. věst. C 368, 20.12.1999, s. 76-86.
„Budoucnost SZP“, HSV 362/2002, Úř. věst. C 125, 27.5.2002, s. 87-99.

4.2 K odstranění vazby mezi aktem výroby a veřejnou podporou zemědělství došlo ostatně při poslední reformě SZP z 26. června 2003. Tento vývoj posiluje nutnost, aby existovala taková perspektiva ekonomického rozvoje zemědělských činností, které lépe zohlední nové požadavky jako je biodiverzita, zachování specifické krajiny nebo vytváření pracovních míst zemědělským odvětvím. Výbor tedy důrazně připomíná, že zemědělská činnost v první řadě přispívá ke vzniku živoucího venkova, protože umožní rozvíjet přímou vazbu mezi činnostmi lidí a jejich územím.

4.2.1 Územní zakotvení systémů výroby, prostředky valorizace zemědělské produkce zejména rozvojem Označení chráněného původu (AOP) a Zeměpisného určení výroby (IGP), a dále přímý prodej jsou některé z aspektů multifunkčnosti zemědělství, které působí ve prospěch rozvoje venkova.

4.3 Zemědělství bude představovat v Unii s 25 členskými státy více než 13 milionů přímých pracovních míst a 5 milionů nepřímých v odvětvích, která předcházejí nebo následují po zemědělské výrobě. Tato pracovní místa mají svou povahou silnou „územní příslušnost“. A vývoj obchodování v rámci Společenství, které čím dál tím více směřuje k obchodování s potravinářskými produkty, posiluje vazbu mezi zemědělským a potravinářským odvětvím. Udržení a rozdělení zemědělské činnosti ve venkovských oblastech se tedy stává prioritou, protože jinak hrozí nebezpečí, že by se stalo limitujícím faktorem pro integraci venkovských území do regionální ekonomiky.

4.4 Zemědělská činnost se bude týkat 45 % evropského území, což je 190 milionů ha (EU s 27 členskými státy). Navíc v roce 2001 více než 10 % obdělávané zemědělské půdy bylo vázáno agri-environmentální smlouvou. 15 % oblastí, na něž se vztahuje směrnice „ochrana stanovišť a ptactva“ jsou zemědělské půdy. A 38 % zemědělské půdy v EU o 15 členech bylo označeno za „zónu ohroženou nitráty“. Tato opatření odpovídají místním cílům udržování životního prostředí a/nebo územního plánování. Rozumí se samo sebou, že zemědělská činnost bude v rámci řízení území vždy na prvním místě.

4.5 Výbor připomíná, že multifunkční aspekty zemědělské výroby přispívají z několika úhlů pohledu k zachování živoucího venkova. Komise a Rada to mají připomenout v preambuli každého nového směru politiky rozvoje venkova.

4.6 I když se Výbor opírá o závěry konference v Salcburku o diversifikaci venkovské ekonomiky, přesto zdůrazňuje, že by bylo vhodné vyhnout se „urbanizaci venkova“, tedy aplikovat stejné akce, jaké existují pro rozvoj městských oblastí, na

venkovské oblasti. K tomu Výbor v současné době vypracovává iniciativní stanovisko o příměstském zemědělství⁽¹⁾. Proto by se měla v rámci politiky rozvoje venkova osa „diversifikace venkovské ekonomiky“ zaměřit na určitá témata, která jsou úzce spjata se zemědělstvím, jako jsou služby zemědělskému obyvatelstvu, které zlepšují jejich životní podmínky, rozvoj agroturistiky a podpora různorodosti činností založené na zemědělství.

5. Specifika a omezení politiky rozvoje venkova

5.1 Závěry ze 3. zprávy o soudržnosti ukazují, že přetrvávající rozdíly mezi regiony z pohledu trvale udržitelné produkce, produktivity a vytváření pracovních míst vyplývají ze strukturálních nedostatků u hlavních faktorů konkurenceschopnosti. Výbor zdůrazňuje, že politika rozvoje venkova musí také z těchto principů vycházet, aby se začlenila do postupu týkajícího se strukturálního rozvoje venkovských území.

5.2 Rozšíření Evropské unie zesiluje problematiku ekonomického rozvoje venkovských území kvůli významnému výskytu „skryté nezaměstnanosti“ v nových členských státech. Proto oddělovat regionální politiku a politiku rozvoje venkova je ještě obtížnější. Výbor navrhuje, aby společná témata regionální politiky a politiky rozvoje venkova byla upřesněná v novém nařízení o strukturálních fondech a aby se počet opatření financovaných jednou či druhou politikou snížil, a tak se podpořila větší jasnost obou těchto politik.

5.3 Zemědělství sice nemůže samo zajistit rozvoj zemědělských oblastí, ale ukazuje se, že toto odvětví činnosti zůstává nezbytné pro každý úspěch politiky rozvoje venkova. Vzhledem k vazbě s územími, kde jsou přímá a nepřímá pracovní místa, rozsahu udržovaného prostoru je pomoc zemědělství v procesu přizpůsobení se vývoji očekávání občanů nadále prioritní. Navíc se jak 1., tak 2. pilíř SZP podílejí na cílech rozvoje venkova zachováním nebo posílením zemědělských činností.

5.4 Rozšíření Evropské unie představuje také významný úkol pro budoucnost SZP. Výbor zdůrazňuje, že výměna zkušeností a přenos metod by měly zaujímat zvláštní místo v podmínkách realizace 2. pilíře SZP pro budoucí období.

⁽¹⁾ „Příměstské zemědělství“, Návrh stanoviska HSV 1324/2003 (přijetí na plenárním zasedání v září 2004).

5.5 Výbor zdůrazňuje, že regiony se slabou hustotou obyvatelstva, jako jsou ostrovy a horské oblasti, vždy spadají vzhledem ke svému trvalému přírodnímu znevýhodnění do cíle dokončení vytváření do jednotného trhu. Regionální politika, stejně jako politika rozvoje venkova musí tento aspekt při stanovení způsobů realizace brát v úvahu, zejména nabízet vyšší míru kofinancování, která by zohlednila tuto obtížnou situaci. Výbor ostatně v současné době zpracovává iniciativní stanovisko⁽¹⁾, které se konkrétně zabývá způsoby umožňujícími lepší integraci přírodně znevýhodněných oblastí do regionální ekonomiky.

5.6 Výbor konečně zdůrazňuje, že politika rozvoje venkova a regionální politika nejsou jedinými prostředky akce veřejné moci, která má přispět k harmonickému rozvoji území Evropské unie. Výbor připomíná, že odpovídající územní zakotvení veřejných služeb poskytovaných občanům se také podílí na cíli územní soudržnosti.

B. PROHLUBIT NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ OPATŘENÍ

6. Opatření stanovená v rámci kompromisu z Lucemburku z 26. června 2003

6.1 Reforma SZP z června 2003 zdůraznila posílenou vazbu mezi druhým pilířem SZP věnovaným rozvoji venkova a úpravu prvního pilíře. Tak byl vytvořen celek nových doprovodných opatření 1. pilíře SZP a jejich počet se zvýšil z 22 na 26.

6.1.1 Byla zavedena dvě nová opatření týkající se kvality potravin (dobrovolná účast na národním programu uznávaného označení kvality a na propagačních a informačních akcích pro spotřebitele o těchto výrobcích). Další dvě nová opatření se zabývají uvedením výrobních postupů na úroveň evropských standardů, které se týkají životního prostředí, komfortu zvířat, zdraví rostlin a živočichů.

6.1.2 Několik stávajících opatření bylo upraveno (zohlednění otázek komfortu zvířat v agri-environmentálních opatřeních, posílení veřejné podpory mladým začínajícím samostatně hospodařícím zemědělcům, zavedení směrnice „Stanoviště a ptáci“ a financování investic do lesnictví pro lesy, které jsou spravovány podle environmentálních a společenských kritérií.)

⁽¹⁾ „Jak zaručit lepší integraci regionů, které jsou postižené stálým přírodním a strukturálním znevýhodněním“, Předběžný návrh stanoviska R/CESE 631/2004 (přijetí na plenárním zasedání v září 2004).

6.2 Pro nové členské státy byl přijat dočasný program rozvoje venkova na období 2004-2006. Kromě čtyř doprovodných opatření bude tento program financovat: pomoc sdružením zemědělců, podporu hospodářstvím, které mají produkci částečně pro zabezpečení vlastních potřeb a částečně tržní, technickou pomoc a doplatek k přímým platbám 1. pilíře SZP.

7. Nové možnosti pro 3 osy stanovené v Salcburku

7.1 Dokončení vytváření jednotného trhu a postupné otvírání vnitřního trhu zemědělským ekonomikám, které mají lepší přírodní výhody nebo nižší environmentální normy, vede k tomu, že evropský zemědělský model musí naléhavě zlepšit svou konkurenceschopnost.

7.2 Výbor tedy má za to, že osa „pomoc investicím do zemědělských hospodářství“ v rámci politiky rozvoje venkova by měla být posílena. Investice, které umožní zemědělským hospodářstvím vzít v úvahu environmentální požadavky a zlepšení komfortu zvířat a pracovních podmínek, by měly být podporovány více, protože přispívají k zakotvení zemědělské činnosti v daném území.

7.3 Výbor zdůrazňuje, že realizace opatření „Zemědělské poradenství“, které má podporovat přizpůsobení se novým výrobním standardům, by měla proběhnout dříve. Opatření bude moci být skutečně prováděné v členských státech až od roku 2006. Ale podmíněnost bude platit již od roku 2005.

7.4 Oslabení regulačních nástrojů trhů se zemědělskými produkty, klimatický vývoj a opatření vázaná na zdravotní krize poukazují již několik let na nutnost mít pod kontrolou obrat, kterého dosahují zemědělská hospodářství. V rámci reformy SZP z roku 2003 se Komise bude zabývat ve zprávě možnostmi, aby určité procento modulace mohlo být využité na národní úrovni pro specifická opatření, která by měla pomoci vypořádat se s riziky, krizemi a přírodními katastrofami. Výbor připomíná, že Komise by měla zprávu zveřejnit do konce roku 2004 a měla by se také zabývat možnostmi rozvoje systému zemědělského pojištění na národní úrovni i na úrovni Společenství. Výbor požaduje, aby v tomto případě příspěvek druhého pilíře SZP bylo analyzováno jako doprovodný nástroj.

7.5 Budoucí politika rozvoje venkova by měla potvrdit jako druhou osu ochranu životního prostředí a řízení prostoru, jejichž hlavním nástrojem jsou agri-environmentální opatření a kompenzace přírodních znevýhodnění na základě společných kritérií k zajištění rovnováhy mezi územími.

7.6 Reforma SZP zavedla princip podmíněnosti přímé podpory zemědělství dodržováním legislativy Společenství (119 směrnic a nařízení) týkající se životního prostředí, zdraví obyvatel, zdraví zvířat a rostlin a komfortu zvířat. Výbor zdůrazňuje, že tento nový aspekt 1. pilíře SZP nesmí být zaměňován za agri-environmentální opatření (MAE). Tato opatření nejsou v logice předpisů, ale podporují dobrovolné akce s účastí zemědělců s cílem zavést takové metody zemědělské výroby, které jsou vytvořené k ochraně životního prostředí a zachování přírodního prostoru.

7.7 Výbor zdůrazňuje, že administrativní ustanovení, která se týkají realizace MAE, by měla být zjednodušena. Stanovení cílů těchto opatření by mělo proběhnout v rámci subsidiarity. Klade si také otázku o nutnosti rozšiřovat dále pole těchto opatření o ostatní environmentální problematiku vzhledem k neměnnosti rozpočtu. V každém případě by měl být položen důraz na ty MAE, která podporují různorodost systémů zemědělské výroby s cílem zachovat rovnováhu agrosystémů.

7.7.1 Podle deklaráce vrcholného evropského setkání v Göteborgu by agri-environmentální opatření měla být povinná ve všech národních programech.

7.7.2 Výbor zdůrazňuje, že financování Natura 2000 by se nemělo dít na úkor stávajících opatření. Proto si přeje, aby Komise stanovila nová financování ke kompenzaci nákladů spojených s prováděním směrnice „Stanoviště a ptáci“.

7.8 Třetí osa budoucí politiky rozvoje venkova by se měla zaměřit na diversifikaci venkovské ekonomiky ve vazbě na zemědělskou činnost, aby přispěla k udržení obyvatelstva na venkově.

7.9 Komise ve své 3. zprávě o soudržnosti zdůrazňuje, že tři typy akcí, tedy ty, které se týkají turistiky, řemesel a venkovského kulturního dědictví, by měly patřit do společného pole působnosti regionální politiky a politiky rozvoje venkova. Výbor si přeje, aby tato rovnováha byla zachována. Zdá se, že venkovská infrastruktura by již neměla být financována strukturálními fondy. Výbor se staví proti tomu, aby tento typ investic byl přesunut z působnosti regionální politiky na politiku rozvoje venkova.

7.10 Vzhledem k vývoji regionální politiky Výbor navíc navrhuje, aby akce obnovy nebo zhodnocení venkovského kulturního dědictví, které nejsou součástí určitého projektu „agrituristiky“, nespádaly do politiky rozvoje venkova.

7.11 Výbor navrhuje, aby osa „ekonomika venkova“ zahrnovala některé služby, které zlepšují kvalitu života zemědělského

obyvatelstva (např. služby, které zajišťují zástup zemědělců v práci).

C. ZLEPŠENÍ PODMÍNEK ŘÍZENÍ POLITIKY ROZVOJE VENKOVA

8. Prvním bodem, v němž musí dojít ke zlepšení podmínek řízení, je kontinuita programování plánů rozvoje venkova. Výbor tedy podporuje Komisi v její snaze vypracovat novou politiku rozvoje venkova, aby se co nejvíce omezila „doba latence“ mezi dvěma programovými obdobími.

8.1 Obtíže, které se objevily v některých členských zemích s administrativním prováděním politiky rozvoje venkova, dokazují, že zapojení několika finančních nástrojů podléhajících různým pravidlům může být na úkor větší jasnosti veřejné akce. A tak návrh seskupit akce ve prospěch rozvoje venkova do jednoho nařízení mohl být vnímán uživateli jako další zdroj administrativní složitosti.

8.2 Zjednodušení programování spočívá v tom, že bude pouze jeden fond, který bude spravovat akce politiky rozvoje venkova. Výbor k tomu zdůrazňuje, že způsob řízení tohoto jednotného fondu musí logicky navazovat na způsob řízení strukturálních fondů.

8.3 Strukturování budoucí politiky rozvoje venkova do tří os (konkurenceschopnost zemědělství, řízení prostoru a diversifikace venkovské ekonomiky) by se mělo také projevit ve vypracování budoucího nařízení o rozvoji venkova. Toto nařízení by mohlo upřesnit principy intervence, cíle všech tří os a vyjmenovat možné typy akcí (pomoc v investicích, zvýhodněná půjčka, víceletá veřejná podpora jako záruka určitých specifikací, technická pomoc, finanční inženýrství ...). Způsob realizace každého zvoleného opatření by měl být stanovený v rámci národní subsidiarity. Výbor zdůrazňuje, že řízení jediného rozhodnutí členským státem na základě strategického dokumentu by mělo tu výhodu, že by byl stanovený pevný rámec Společenství na programové období.

8.4 Stávající postup přijímání změn opatření výborem STAR (Řídící výbor zemědělských struktur a rozvoje venkova) není flexibilní, protože postup hodnocení ex-ante je velmi dlouhý. Výbor navrhuje, aby nově zavedený postup vycházel z postupu schvalování státních dotací. Tedy pokud je plán rozvoje venkova přijat na počátku programového období, změny, které by se týkaly opatření, by mohly být předkládány Komisi pro ověření zákonnosti (hodnocení ex-post).

8.5 Schvalování operativních plánů by mělo být řešeno v rámci subsidiarity jednotlivých států nebo i na nižší úrovni podle toho, jakou organizaci členské státy mají. Komise by byla odpovědná za dohled, který má zajistit, aby při realizaci akcí nedocházelo k porušování pravidel hospodářské soutěže, měla by ověřovat zákonnost způsobů intervence a ujišťovat se o logickému skloubení se strukturálními fondy. Výbor dále zdůrazňuje, že vzhledem ke svým zkušenostem by Komise mohla pomáhat při akcích, které by spočívaly v předávání zkušeností v rámci technické pomoci určené zejména novým členskými státy.

8.6 Výbor si přeje, aby počet etap pro schvalování programů byl nižší a aby byla vymezená odpovědnost každé rozhodovací úrovně: komise, členských států a územních samosprávních celků.

8.7 Volba jednotného fondu pro akce, které se týkají rozvoje venkova, vede také ke zjednodušení finančního řízení. V logice strukturálních fondů by měl tento nový fond převzít tyto jejich hlavních charakteristiky:

- zakládat se na ročním předběžném plánování,
- provádět víceleté plánování,
- nabízet flexibilnější způsob plateb než EAGGF záruční sekce (prostředky, které jsou předmětem smluvního závazku – platební prostředky).

8.8 Otázka kontrol se řadí také do rámce zjednodušení administrativního řízení politiky rozvoje venkova. Výbor podporuje směry, které představila Komise v rámci své 3. zprávy o Soudržnosti, zejména podporuje směr, který se týká proporcionality kontrolních úkolů. Od určité částky směrem dolů by si členský stát mohl zvolit svůj národní systém kontroly daných programů. Výbor zdůrazňuje, že tyto směry by se měly uplatňovat v řízení politiky rozvoje venkova, pokud zajišťují stejnou efektivnost kontrol a tedy dobré využití prostředků Společenství.

8.9 Výkonnostní rezerva, kterou zavedly strukturální fondy v rámci Agendy 2000, je pocitována spíše jako frustrující opatření vzhledem k nepředvídatelným okolnostem, které mohou nastat při administrativní realizaci programů. Navíc její přidělení, které je založené na jediném kritériu, jímž je použití prostředků, by mohlo mít negativní dopady tím, že by podporovalo rychlé programování a poté přísný monitoring provádění operací, což není konzistentní s rozvojem venkova na základě víceletých plánů. Proto Výbor zdůrazňuje, že princip výkonnostní rezervy by se neměl na budoucí politiku rozvoje venkova vztahovat.

8.10 Otázka partnerství také zapadá do logiky zjednodušení realizace programů. V souladu s tím, jak je nastavená regionální politika, si Výbor přeje, aby se každý členský stát snažil zorganizovat spolupráci mezi jednotlivými úrovněmi veřejné správy, ale také se sociálními partnery a zástupci organizované občanské společnosti již od fáze vzniku až do fáze realizace a monitorování programů.

8.11 Od zahájení iniciativy Leader v roce 1989 se na úspěchu této iniciativy Komise podílelo významně hledání nových cest rozvoje ve venkovských oblastech. Navíc současná fáze programu poukázala na efekt výměny zkušeností, který sice proces zpomaluje, ale zvyšuje jeho výkonnost. Umožnila totiž vytvořit partnerství mezi sdruženími pro místní akce v jednotlivých zemích. Výbor zdůrazňuje, že iniciativa Leader by měla pokračovat jako doprovodná k místním iniciativám, které se snaží nalézt nové cesty rozvoje pro venkovské oblasti, zejména pomocí jedné linie, která existuje v rámci politiky rozvoje venkova: jak předvídat potřeby celoživotního vzdělávání na určitém území, hledání nových odbytišť zemědělských produktů, rozvoj synergie mezi ekonomickými aktéry v rámci jednoho území, to vše jsou témata, která mohou přinést nový pohled na budoucnost politiky rozvoje venkova. Výbor tedy podporuje pokračování iniciativy Leader v rámci politiky rozvoje s cílem nalezení nových řešení pro rozvoj venkovských oblastí.

Brusel, 30. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH